

Spremembe sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja – povzetek in glavni poudarki

Pokojninski sistem v Sloveniji	2
Zakaj reforma?.....	2
1. Demografski prehod.....	2
2. Delež pokojnin v BDP	3
3. Načrt za okrevanje in odpornost.....	4
Popravek projekcij v letu 2024	4
Kaj spreminjamo (in česa ne)	5
1. Pokojninska doba	5
2. Starostna meja	5
<i>Možnosti nižanja starostne meje za upokojitev</i>	6
3. Referenčno obdobje oz. obdobje za izračun pokojninske osnove	6
4. Odmerni odstotek	7
<i>Možnosti višanja odmernega odstotka.....</i>	8
5. Redno usklajevanje	8
6. Povzetek bistvenih sprememb za odmero in usklajevanje pokojnin	9
7. Letni dodatek	10
8. Zimski dodatek	10
9. Vdovske in družinske pokojnine	11
10. Invalidsko zavarovanje	11
11. Poklicno zavarovanje.....	11
12. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	12
Primerjava obstoječe in nove ureditve na nekaj primerih zavarovancev in upokojencev.....	13

Pokojninski sistem v Sloveniji

V Sloveniji imamo t. i. pretočni pokojninski sistem. Delovno aktivni od svojih plač vplačujejo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ti prispevki imajo dvojno vlogo:

- za delovno aktivne so to mesečna vplačila za zavarovanje za primer, ko si zaradi invalidnosti ali starosti ne bi več mogli zagotavljati preživetja z delom,
- za trenutno upokojene so to sredstva, iz katerih se financirajo njihove pokojnine.

Pretočnost sistema pomeni, da delovno aktivni s plačevanjem prispevkov ne varčujejo za svoje pokojnine; ti prispevki se nikjer ne nalagajo, obrestujejo itd., temveč se sproti porabijo za pokojnine trenutnih upokojencev, invalidska nadomestila itd.

V letu 2024 so skupni izdatki sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja znašali 7,85 milijarde EUR; zbrani prispevki so znašali približno 6,3 milijarde EUR; manjkajoči del, dobre 1,5 milijarde EUR, se doplača iz proračuna, torej se zbere iz drugih davkov, predvsem DDV in dohodnine.

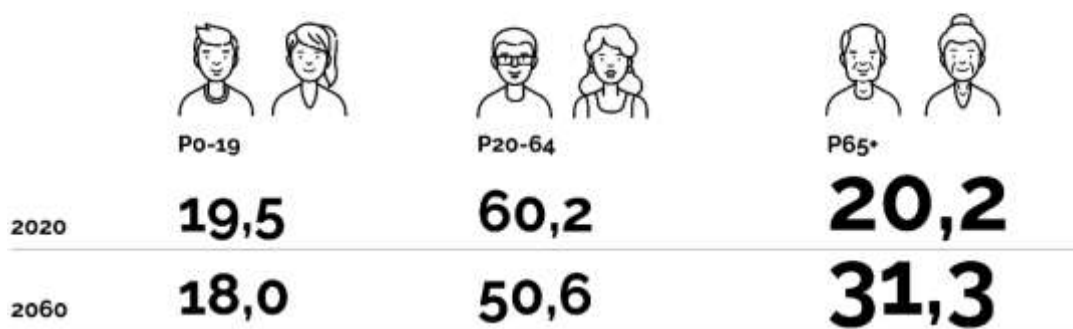
Iz tega izhaja, da sistem temelji na **medgeneracijski solidarnosti – trenutno aktivni sproti prispevajo za upokojene**. Pomeni tudi, da je za stabilnost sistema bistveno razmerje med številom aktivnih (imenujemo jih *zavarovanci*) in številom upokojenih (imenujemo jih *uživalci*). Danes imamo 1,55 zavarovanca na vsakega uživalca; leta 2013 je bilo to razmerje 1,38, leta 2000 pa 1,8.

Zakaj reforma?

1. Demografski prehod

V Sloveniji, tako kot drugod po svetu, poteka t. i. demografski prehod. Prebivalstvo se v povprečju stara.

Delež prebivalstva Slovenije po posameznih starostnih skupinah

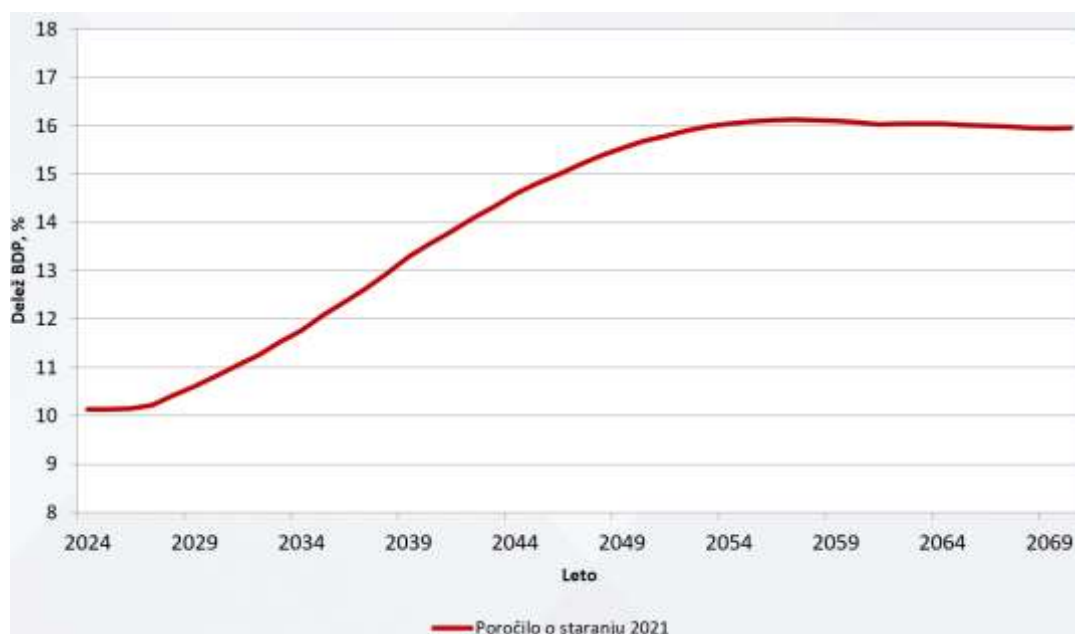

Vir: Eurostat, IER

Kot kaže zgornja slika, se bo delež starejših od 65 let v naslednjih dobrih treh desetletjih znatno povečal. To pomeni, da se bo razmerje med delovno aktivnimi in upokojenimi znižalo.

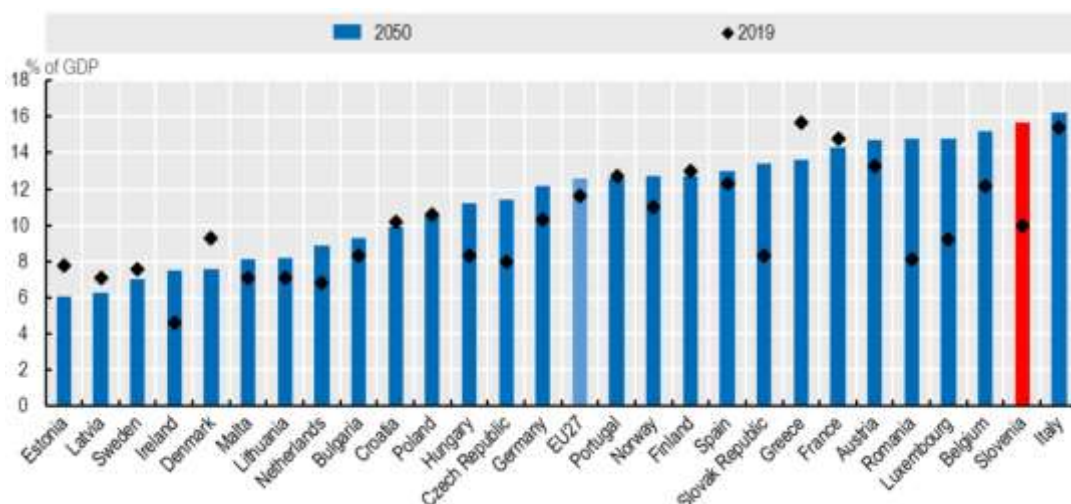
2. Delež pokojnin v BDP

To pomeni tudi, da se bo delež bruto domačega proizvoda (BDP), ki ga namenimo za pokojnine, višal. BDP je seštevek vsega, kar na ozemlju Republike Slovenije potrošimo ali zaslužimo v enem letu. Če večji delež BDP namenimo za pokojnine, ga je na voljo manj za druge namene. Na to nas opozarjata tudi Evropska komisija in OECD. V letu 2021 sta napovedali, da bomo namesto današnjih 10,3 % BDP za pokojnine do leta 2050 namenili dobrih 16 % BDP.

Vir: Delovna skupina za staranje pri Evropski komisiji

OECD je napovedala, da bo do leta 2050 Slovenija druga v Evropi po deležu BDP, ki ga namenja za pokojnine:

Vir: Evropska komisija

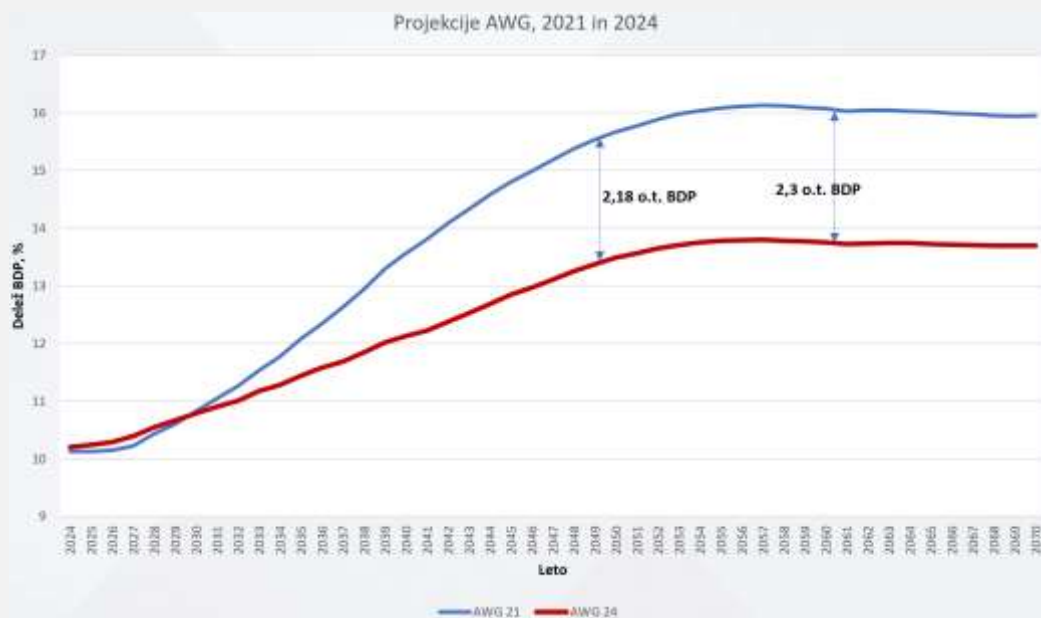
Na podlagi teh napovedi je pretekla vlada sprejela zavezo, da bo Republika Slovenija izvedla pokojninsko reformo, ki bo poskrbela za »vzdržnost sistema« na eni in »zadostnost pokojnin« na drugi strani.

3. Načrt za okrevanje in odpornost

Zavezo za izvedbo pokojninske reforme je prejšnja vlada sprejela v okviru t. i. Načrta za okrevanje in odpornost. Gre za mehanizem Evropske unije, v katerem se države članice zavežejo, da bodo izvedle nekatere investicije in reforme, v zameno za to pa so upravičene do črpanja sredstev. V primeru Slovenije gre za približno 1,5 milijarde EUR nepovratnih sredstev, na voljo pa je še približno toliko posojil.

Popravek projekcij v letu 2024

Ko je ekipa strokovnjakov z MDDSZ, MF in IER podrobneje pregledala te napovedi, je ugotovila, da temeljijo na napačnih predpostavkah. Z napornim dokazovanjem nam je uspelo prepričati Evropsko komisijo, da jih je popravila. Ta popravek ni posledica rasti BDP po pandemiji koronavirusa, temveč spremembe predpostavk v modelu Evropske komisije po intenzivnem delu naših strokovnjakov. Tako je nova napoved, objavljena leta 2024, videti manj črnogleda, hkrati pa pomeni, da so lahko spremembe, s katerimi dosežemo stabilnost (oz. »vzdržnost«) sistema, manj drastične.

Ne glede na spremembo napovedi pa je ostala zaveza za pokojninsko reformo in njena temeljna cilja:

- pripraviti sistem na demografski prehod, da bo ostal stabilen oz. vzdržen,
- izboljšati blaginjo upokojencev, zlasti najbolj ogroženih skupin.

Dodatni cilj je izboljšati zaupanje v sistem in ga, kjer je možno, poenostaviti. Verjamemo, da bo s svojo stabilnostjo sistem vzbujal tudi zaupanje, da generacija ne bo več menila, da »upokojitve ne bo dočakala«.

Večina sprememb se bo začela uvajati dve leti po sprejetju zakona, uvajale pa se bodo postopoma, v daljših prehodnih obdobjih.

Kaj spreminjamo (in česa ne)

1. Pokojninska doba

Zahtevana pokojninska doba za upokojitev ostaja, kot doslej, 40 let, enako za ženske in moške.

Zakaj je ne spreminjamo? Za stabilnost sistema je sicer pomembno, da se v povprečju upokojimo nekoliko kasneje, vendar lahko to učinkoviteje dosežemo z drugimi ukrepi, opisanimi v nadaljevanju.

Ali to pomeni, da prav nikomur ne bo treba delati dlje kot 40 let?

Že danes ne drži, da je 40 let dobe dovolj za vsakogar. V obstoječem pokojninskem sistemu gre za zavarovanje za primer, ko si zaradi starosti ne moremo več zagotavljati materialne blaginje z delom, zato mora biti izpolnjen tudi pogoj starosti. Določeni so sicer tudi različni pogoji za upokojitev po pravilu, da se oseba lahko upokoji pri nižji starosti, če dopolni daljšo pokojninsko dobo, in obratno – da se zahteva nižja pokojninska doba, če oseba dopolni višjo starost.

Po današnji ureditvi tako velja, da kdor je začel delati pred 20. letom starosti in ne more zniževati starostnih meja zaradi skrbi za otroke ali služenja obveznega vojaškega roka, mora za izpolnitev pogojev delati več kot 40 let, če je delal neprekinjeno. To sta skrajna primera:

- Moški, začel pri 15 letih, ni skrbel za otroke in ni služil obveznega vojaškega roka: v pokoj pri 58 letih, torej s 43 leti dobe, z odmernim odstotkom 67,58 %.
- Ženska, začela pri 15 letih, ni skrbela za otroke in ni služila obveznega vojaškega roka: v pokoj pri 57 letih, torej z 42 leti dobe, z odmernim odstotkom 66,22 %.

Ali to pomeni, da bodo takšni zavarovanci morali delati še dve leti dlje?

Ne. Glede starosti se za te zavarovance ne bo spremenilo nič, le odmerni odstotek bodo imeli bistveno višji kot danes. Več podrobnosti v naslednjem poglavju.

2. Starostna meja

Starostni mejji se bosta postopoma zviševali s 60 let na 62 let in s 65 let na 67 let. Spremembe se začnejo v letu 2028 in se uvajajo postopoma, po 3 mesece na leto.

Leto	Starostna meja	
	S 40 leti dobe	Z vsaj 15 leti dobe
2025	60 let	65 let
2026	60 let	65 let
2027	60 let	65 let
2028	60 let 3 mesece	65 let 3 mesece
2029	60 let 6 mesecev	65 let 6 mesecev
2030	60 let 9 mesecev	65 let 9 mesecev
2031	61 let	66 let
2032	61 let 3 mesece	66 let 3 mesece
2033	61 let 6 mesecev	66 let 6 mesecev
2034	61 let 9 mesecev	66 let 9 mesecev
2035	62 let	67 let

Možnosti nižanja starostne meje za upokojitev

Starostno mejo je možno znižati na račun naslednjih okoliščin:

- **Delo pred 20. letom**

Starostna meja se zniža za celotno obdobje dela oz. vstopa v obvezno zavarovanje pred dopolnjenim 20. letom.

- **Skrb za otroka v prvem letu starosti**

Skrb za otroka uveljavlja tisti od staršev, ki je v večji meri uporabil starševski dopust. Za enega otroka se starostna meja zniža za 6 mesecev, za dva za 16, za tri za 26, za štiri za 36 in za pet otrok za 48 mesecev.

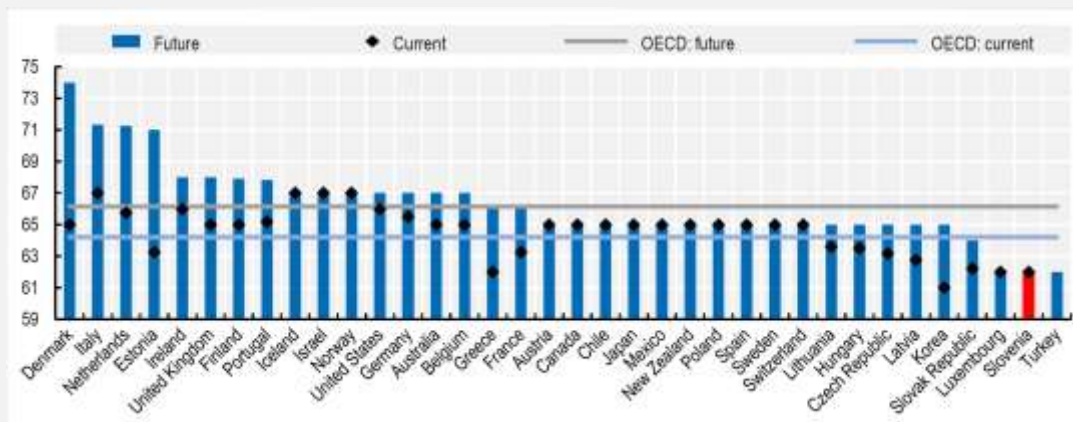
- **Služenje obveznega vojaškega roka**

Zavarovanci in zavarovanke, ki so služili obvezni vojaški rok, lahko znižajo starost za 2/3 obdobja služenja vojaškega roka.

Spodnjo starostno mejo lahko ženske znižajo največ z 62 let na 57 let (torej za 5 let), moški pa na 58 let (za 4 leta), kot doslej. Zgornjo mejo lahko tako ženske kot moški znižajo največ s 67 na 63 let.

Mednarodna primerjava

V Sloveniji se danes ženske v povprečju (starostno) upokojujejo pri 61 letih in 8 mesecih, moški pa pri 62 letih in 9 mesecih. Ženske v povprečju prejemajo pokojnino dobrih 24 let, moški pa 18 let. Primerjava upokojitvene starosti nekoga, ki začne delati pri 22 letih, pokaže, da ima Slovenija eno najnižjih upokojitvenih starosti:

Vir: OECD

To seveda lahko štejejo kot dosežek, nekaj pozitivnega za ljudi – dokler si to lahko privoščimo.

3. Referenčno obdobje oz. obdobje za izračun pokojninske osnove

Referenčno obdobje se s sedanjih najboljših zaporednih 24 let postopoma daljša na celotno dobo oz. najboljših štirideset let, od katerih se odšteje pet katerih koli, ne nujno zaporednih, najslabših let. Izračun opravi ZPIZ tako, da poišče najugodnejšo kombinacijo za zavarovanca.

Temeljni cilj tega ukrepa je povečati korelacijo med vplačanimi prispevki in višino pokojnine. Odvisno od gibanja višine dohodkov in plačanih prispevkov se namreč lahko zgodi, da nekdo z manj plačanimi prispevki, vendar z morebitnim vmesnim obdobjem višjih dohodkov, dobi višjo pokojnino od nekoga, ki je plačal več prispevkov, a je imel bolj enakomerno razporejene dohodke v aktivni dobi.

Tudi ta sprememba se uvaža postopoma od leta 2028 do leta 2035:

Leto	Najugodnejša leta	Št. izločenih let
2026	24	
2027	24	
2028	26	– 0
2029	28	– 1
2030	30	– 1
2031	32	– 2
2032	34	– 3
2033	36	– 3
2034	38	– 4
2035	40	– 5

Pri tem velja še naslednje:

- Študentsko delo se izloči iz obdobja za izračun povprečja oz. osnove, saj bi to lahko pomenilo nižjo osnovo.
- V času prejemanja nadomestil po ZUTD (npr. nadomestilo za primer brezposelnosti) se upošteva osnova, ki jo je imel zavarovanec pred začetkom prejemanja nadomestil. Za izračun povprečja se torej upošteva plača, ki jo je imel zavarovanec pred izgubo zaposlitve.
- V času prejemanja starševskega nadomestila in v času dela s skrajšanim delovnim časom zaradi skrbi za otroka se upošteva dohodek, preračunan na polni delovni čas.
- Pri zavarovancih, ki imajo več kot 40 let dobe, se upošteva 40 najboljših zaporednih let. Na primer, pri 42 letih dobe se poleg petih najslabših let lahko izločita še kateri koli dve leti (na začetku ali na koncu dobe), kakor je najugodnejše za zavarovanca. S tem se ostajanje v aktivnosti tudi po izpolnitvi pogojev še dodatno nagradi.

4. Odmerni odstotek

Daljše referenčno obdobje pri približno polovici zavarovancev pomeni nižje povprečje in s tem nižjo osnovo za odmero pokojnine. Da bi kompenzirali to znižanje povprečja (skupaj s spremenjeno formulo za redno usklajevanje pokojnin), se zvišuje odmerni odstotek. Zviševanje poteka postopoma, vzporedno z daljšanjem referenčnega obdobja in višanjem starostne meje.

Ena od težav ZPIZ-2 je bila, da je bil leta 2013 odmerni odstotek za moške določen pri 57,25 %, odmerni odstotek za ženske pa je bil določen v višini 64,25 % in se je postopoma zniževal (znižal naj bi se do 60,25 % v letu 2023), referenčno obdobje pa se je hkrati daljšalo iz 18 na 24 najboljših zaporednih let. Naknadno je v to ureditev posegla novela ZPIZ-2G iz leta 2019, ki je določila zvišanje odmernega odstotka tudi za moške.

Hkratnost spreminjanja referenčnega obdobja in odmernega odstotka, pa tudi starostnih meja, je tako zelo pomembna, da ne povzroča prevelikih razlik med upokojenimi v posameznih letih. Tako se bo odmerni odstotek za 40 let dobe zviševal po naslednji dinamiki:

Leto	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Odm. odstotek	63,5	63,5	64,75	65,5	66,25	67	67,75	68,5	69,25	70,0

Možnosti višanja odmernega odstotka

- **Ostajanje v aktivnosti po dopoljenih 40 leti pokojninske dobe**

V 41., 42. in 43. letu pokojninske dobe se za vsakih 6 mesecev dopolnjene dobe odmerni odstotek poveča za 1,5 odstotne točke. Za polnih 41 let dobe bo torej od leta 2035 naprej odmerni odstotek znašal 73 %; za 43 let pa 79 %.

- **Skrb za otroka v prvem letu**

Tisti od staršev, ki je v večji meri uporabil starševski dopust in ni uveljavljal skrbi za otroka za nižanje starostne meje, lahko uveljavlja višji odmerni odstotek, in sicer 1,6 odstotne točke, največ za tri otroke, torej do največ 4,8 %.

- **Služenje obveznega vojaškega roka**

Če zavarovanec ali zavarovanka ne uveljavljata obveznega služenja vojaškega roka za nižanje starostne meje, ga lahko uveljavita za višanje odmernega odstotka, in sicer:

Trajanje	Odmerni odstotek
5–9 mesecev	+ 0,8 o. t.
9–12 mesecev	+1,2 o. t.
12–15 mesecev	+1,6 o. t.
nad 15 mesecev	+2,0 o. t.

5. Redno usklajevanje

Pokojnine se po trenutni ureditvi uskladijo enkrat letno, in sicer s 60 % rasti povprečne bruto plače (v RS v preteklem letu) in 40 % rasti povprečne letne inflacije (v RS v preteklem letu).

Skupni odhodki ZPIZ so močno občutljivi na spremembe v plačah, saj so z njimi povezani na treh točkah; redno usklajevanje je ena od njih.

S spremembo zakonodaje se razmerje ponderjev obrača v korist inflacije. Tudi ta sprememba se bo uvedla postopoma, po naslednji dinamiki:

Leto	Usklajevanje rast plač/inflacija
2025	60/40
2026	50/50
2027	50/50
2028	50/50
2029	50/50
2030	50/50
2031	47/53
2032	44/56

Leto	Usklajevanje rast plač/inflacija
2033	41/59
2034	38/62
2035	35/65
2036	32/68
2037	29/71
2038	26/74
2039	23/77
2040	20/80

Formula za redno usklajevanje bo torej 50/50 do leta 2030, nato bo do leta 2040 postopoma (s spremembami po 3 odstotne točke letno) prišla do 20/80. Od leta 2035 naprej se bodo zavarovanci upokojevali z odmernim odstotkom 70 % za polno dobo. To pomeni, da bodo ob morda zmernejšem usklajevanju imeli višjo začetno odmero pokojnine.

Povprečno razmerje v formuli rednega usklajevanja za upokojene v posameznih letih

Naslednja tabela prikazuje, kakšno *povprečno* formulo usklajevanja bodo občutili upokojenci v 20-letnem obdobju od upokojitve, v odvisnosti od tega, v katerem letu so se upokojili.

Upokojeni v letu ...	... ima v 18 letih povprečno usklajevanje (rast plač/inflacija)
2012	58 / 42
2019	50 / 50
2025	38 / 62
2030	30 / 70
2035	23 / 77
2040	20 / 80

Pri tem je treba poudariti, da se bo upokojeni v letu 2035 upokojil z odmernim odstotkom 70 %. V primerjavi z upokojenim v letu 2019, ki se je upokojil z odmernim odstotkom 57,25 %, je to za 22,3 % višji odmerni odstotek. Ta razlika odtehta spremembo v formuli usklajevanja.

Zakon tudi natančneje ureja možnost predlogov za izredno uskladitev s strani sveta ZPIZ ter določa, da Vlada RS in socialni partnerji vsakih 5 let preverijo ustreznost usklajevanja z vidika kupne moči pokojnin.

6. Povzetek bistvenih sprememb za odmero in usklajevanje pokojnin

Naslednja tabela povzema spremembe temeljnih parametrov za odmero in usklajevanje pokojnin. Pri tem je pomembno, da se večina sprememb začne uveljavljati šele dve leti po sprejetju zakona in da se uveljavljajo postopoma, večinoma v osemletnem predhodnem obdobju med 2028 in 2035.

Leto	Odmerni odstotek	Indeksacija		Referenčno obdobje		Starost	
		Plače	ICŽP				
2026	63,5	50	50	24		60	65
2027	63,5	50	50	24		60	65
2028	64,75	50	50	26	−0	60'3	65'3
2029	65,5	50	50	28	−1	60'6	65'6
2030	65,25	50	50	30	−1	60'9	65'9
2031	67	47	53	32	−2	61	66
2032	67,75	44	56	34	−3	61'3	66'3
2033	68,5	41	59	36	−3	61'6	66'6
2034	69,25	38	62	38	−4	61'9	66'9
2035	70,0	35	65	40	−5	62	67
2036		32	68				
2037		29	71				
2038		26	74				
2039		23	77				
2040		20	80				

7. Letni dodatek

Letni dodatek je po reformi opredeljen v zakonu, vključno z višino in načinom usklajevanja. Po ZPIZ-2 je osnovni namen izplačevanje v dveh razredih. Težava pri tem nastane na meji razredov: zaradi evra višje pokojnine upokojenec pade v razred za nižji letni dodatek in na letni ravni je zanj znesek pokojnine in letnega dodatka nižji kot pri nekom, ki ima sicer nižjo pokojnino. V primeru samo dveh razredov je ta skok precej velik in vpliva na pokojnine v razponu približno 30 EUR:

Vir: ZPIZ, preračun in prikaz MDDSZEM

Da bi zgladili to »stopnico«, uvajamo tri vmesne razrede – kot je bila praksa že v preteklih nekaj letih. Sicer se tudi v tem primeru pojavijo stopničke, a so široke le nekaj evrov.

Predvideno je, da bo letni dodatek za leto 2026 izplačan v petih razredih, za prejemnike nadomestil iz invalidskega zavarovanja pa v treh razredih, in sicer:

Pokojnina (EUR)	Letni dodatek (EUR)
do 710	470
nad 710 do 850	330
nad 850 do 1.010	270
nad 1.010 do 1.210	220
nad 1.210	160

Nadomestilo (EUR)	Letni dodatek (EUR)
do 1.010	270
nad 1.010 do 1.210	220
nad 1.210	160

8. Zimski dodatek

Z reformo se uvaja nova pravica, in sicer zimski dodatek, ki bo predvidoma izplačan že z letošnjo novembrsko pokojnino. Izplačal naj bi se vsem upravičencem v istem znesku. V letu 2025 bo znašal 150 EUR, nato pa se bo zviševal po 20 EUR letno in v letu 2030 dosegel 250 EUR. Po tem letu se bo usklajeval enako kot transferji posameznikom in gospodinjstvom.

9. Vdovske in družinske pokojnine

Ker so prejemnice (in prejemniki) vdovskih in družinskih pokojnin med skupinami, ki so bolj izpostavljene revščini, se zvišuje odmera vdovskih in družinskih pokojnin, in sicer za 5 odstotnih točk na leto v letih 2026 in 2027. Tako bo leta 2027 odmera za vdovsko pokojnino znašala 80 %, za družinsko pa 80 % za enega, 90 % za dva in 100 % za tri ali več družinskih članov.

Pri tem velja omeniti, da je bila v letu 2023 z novelo ZPIZ-2N uvedena zagotovljena vdovska pokojnina.

10. Invalidsko zavarovanje

Pri invalidskem delu ZPIZ gredo spremembe v dveh smereh:

- krepitev poklicne rehabilitacije, saj je vključevanje invalidov na trg dela pozitivno tako za njihovo vključenost v družbo kot za materialno blaginjo,
- zvišanje invalidskih pokojnin in nadomestil, saj so invalidi v upokojenskih gospodinjstvih izrazito bolj izpostavljeni tveganju revščine.

Na področju poklicne rehabilitacije pričakujemo premike z vzpostavitvijo enotnega izvedenskega organa in zagotovitvijo osnovne delovne dokumentacije, torej dveh ukrepov, ki jih pripravlja Ministrstvo za zdravje. Glede na kapacitete za izvajanje poklicne rehabilitacije se nismo odločili za drastične spremembe, ki bi se lahko izkazale za neizvedljive v praksi. Tako tudi opredelitev treh kategorij invalidnosti ostaja nespremenjena. Smo pa uvedli nekatere poenostavitve.

- Nadomestila se določajo enako glede na delovnopравни status.
- Pri invalidskih komisijah lahko na prvi stopnji odloča zdravnik posameznik, na drugi stopnji pa senat, kar bo pospešilo postopke.
- Invalidi II. in III. kategorije, ki so dopolnili 62 let in so v zadnjih desetih letih vsaj 8 let prejeli invalidsko nadomestilo kot brezposelne osebe, se bodo administrativno upokojili.

Pri odmeri invalidskih pokojnin in nadomestil pa so bistvene naslednje spremembe:

- Ugodnejše vrednotenje prištete dobe, ki bo znašalo 2/3 obdobja med nastankom invalidnosti in dopolnjenim 67. letom starosti.
- Najnižja oz. zagotovljena invalidska pokojnina se zviša z 41 % na 50 % najnižje pokojninske osnove. To pomeni, da se z uveljavitvijo zakona (1. 1. 2026) najnižje invalidske pokojnine zvišajo za 22 %. Ukrep velja za obstoječe invalidske upokojece, vpliva pa tudi na kmete, zavarovane za ožji obseg pravic.
- V primeru invalidnosti zaradi poškodbe zunaj dela ali zaradi bolezni se odmera invalidske pokojnine zviša z 41 % na 50 % dejanske pokojninske osnove, torej prav tako za 22 %. To zvišanje se uvede postopoma do leta 2029, z letnimi povečanji za 3 oz. 2 odstotni točki.

Pri tem velja omeniti tudi, da bo na višino invalidskih pokojnin in nadomestil pozitivno vplival tudi višji odmerni odstotek.

Prav tako velja, da je bil v letu 2023 z novelo ZPIZ-2N uveden ugodnejši izračun invalidske pokojnine za invalide, ki delajo z delovnim časom, krajšim od polnega, saj se osnove za ugotovitev pokojninske osnove preračunajo na povprečni znesek, ki ustreza osnovi za polni delovni čas.

11. Poklicno zavarovanje

V zvezi z obveznim dodatnim pokojninskim zavarovanjem (t. i. poklicnim zavarovanjem) so se Vlada RS in socialni partnerji dogovorili, da nadaljujejo delo glede sprejema uredbe, ki bi določila merila in

kriterije za določitev delovnih mest, za katera je obvezna vključitev v dodatno pokojninsko zavarovanje. Pri določitvi natančnih meril in kriterijev bomo izhajali iz prakse avstrijskega in francoskega sistema, ki jo bo Klinični inštitut medicine dela, prometa in športa prilagodil slovenskim razmeram, nato pa jo bodo potrdili socialni partnerji.

Ob zavedanju, da bi ta uredba morala biti sprejeta že v letu 2013, so Vlada in socialni partnerji zavezani k intenzivnemu nadaljevanju dela, ki je pred tem za več let obstalo.

12. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Na področju t. i. drugega stebra predlog zakona predvideva naslednje spremembe:

- **Sprememba določb glede izplačila rent.** Izračun dosmrtnih rent namreč temelji na precej konservativnem pravilniku, zaradi česar so te rente razmeroma nizke. Širjenje možnosti za t. i. pospešene rente in odprava zahteve, da so rente dosmrtne, bo izboljšala privlačnost dodatnega zavarovanja.
- **Dopustitev daljše vključitve v dinamični podsklad.** Politika življenjskega cikla je doslej zavarovancem nad določeno starostjo prepovedala, da bi imeli sredstva naložena v dinamičnem podskladu. Zavarovanci bodo sedaj imeli možnost, da z izrecno izjavo ostanejo dlje v dinamičnem podskladu, ki je sicer nekoliko bolj tvegan, a v povprečju precej bolj donosen. Ta možnost ne velja za zavarovance v najstarejši starostni skupini, ki morajo biti vključeni v pokojninski sklad z minimalno zajamčeno donosnostjo.
- **Delodajalci morajo v prehodnem obdobju izbrati ponudnika** prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja in z delavci opraviti razgovor o kolektivni shemi. Dogovorijo se lahko, da premijo vplačuje samo delodajalec, samo delavec ali pa vsak del premije. Možen je tudi dogovor, da nihče ne vplačuje ničesar. Prehodno obdobje je krajše za velika (eno leto) in daljše za srednja ter mala podjetja.

Primerjava obstoječe in nove ureditve na nekaj primerih zavarovancev in upokojencev

V nadaljevanju je povzetih nekaj primerov zavarovancev in sprememb, ki veljajo zanje.

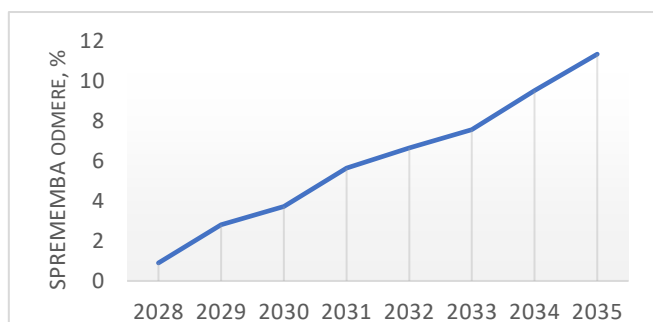
Primer	Trenutno	Po uveljavitvi reforme
Moški ali ženska, začela pri 18 letih, nista skrbela za otroke ali služila obveznega vojaškega roka	- V pokoj pri 60 letih z 42 leti dobe - Odmerni odstotek 66,22 %	- V pokoj pri 60 letih z 42 leti dobe - Odmerni odstotek 76 %
Moški ali ženska, začela pri 22 letih, nista skrbela za otroke ali služila obveznega vojaškega roka	- V pokoj pri 62 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 63,5 %	- V pokoj pri 62 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 70 %
Moški ali ženska, začela pri 25 letih, nista skrbela za otroke ali služila obveznega vojaškega roka	- V pokoj pri 65 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 63,5 %	- V pokoj pri 65 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 70 %
Moški ali ženska, začela pri 27 letih, nista skrbela za otroke ali služila obveznega vojaškega roka	- V pokoj pri 65 letih z 38 leti dobe - Odmerni odstotek 60,78 %	- V pokoj pri 67 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 70 %
Moški ali ženska, začela pri 20 letih, nista skrbela za otroke ali služila obveznega vojaškega roka	- V pokoj pri 60 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 63,5 %	- V pokoj pri 62 letih z 42 leti dobe - Odmerni odstotek 76 %
Ženska, skrbela za 3 otroke, začela pri 17 letih	- V pokoj pri 57 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 63,5 %	- V pokoj pri 57 letih s 40 let dobe - Odmerni odstotek 70 %
Ženska, skrbela za 2 otroke, začela pri 22 letih	- V pokoj pri 62 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 66,22 % (višji zaradi dodatnih odstotkov zaradi skrbi za otroka; za vsakega otroka 1,36 o. t.)	- V pokoj pri 62 letih s 40 let dobe - Odmerni odstotek 73,2 % (višji zaradi dodatnih odstotkov zaradi skrbi za otroke - za 1,6 o. t. za vsakega otroka)
Moški, ni skrbel za otroke, začel pri 22 letih, 12 mesecev obveznega vojaškega roka	- V pokoj pri 62 letih s 40 leti dobe - Odmerni odstotek 63,5 %	- V pokoj pri 62 letih s 40 let dobe - Odmerni odstotek 71,2 % (višji odstotek zaradi upoštevanja služenja obveznega vojaškega roka).
Moški ali ženska, skrbela za 2 otroke, začela pri 20 letih, pogoji za upokojitev v letu 2027		- V pokoj pri 60 letih (v letu 2027), 40 let dobe - Odmerni odstotek 66,7 % (višji zaradi dodatnih odstotkov zaradi skrbi za otroke - za 1,6 o. t. za vsakega otroka)

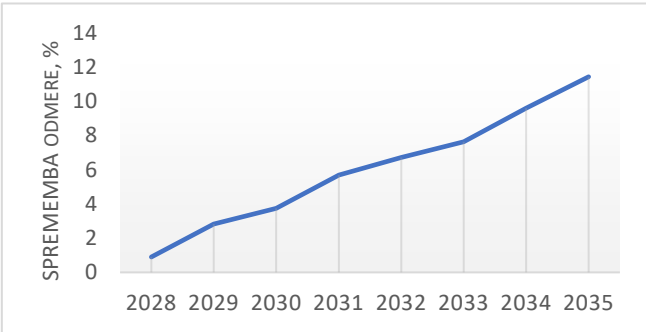
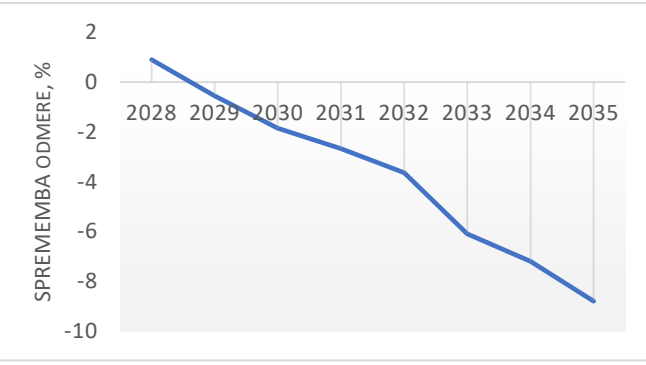
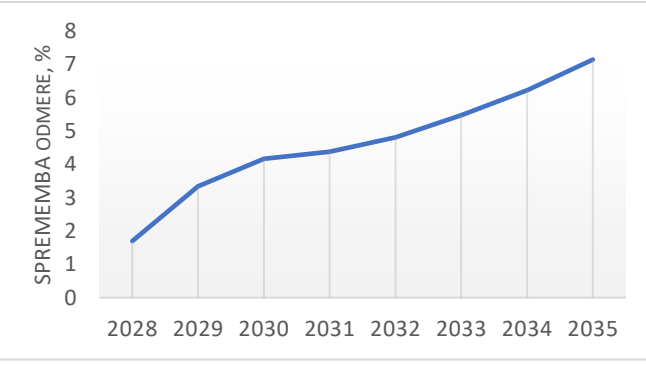
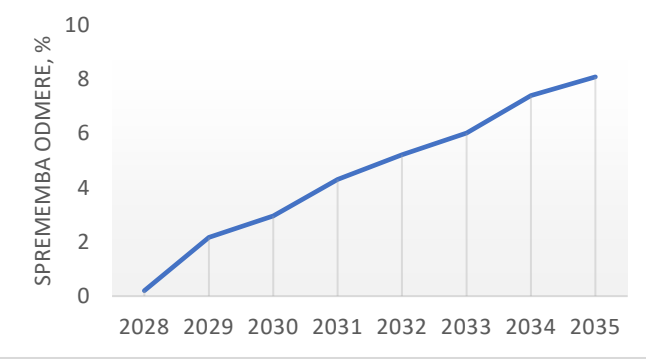
Primer	Trenutno	Po uveljavitvi reforme
Moški, ni skrbel za otroke, začel pri 25 letih, 12 mesecev obveznega vojaškega roka	- Možnost A: V pokoj pri 65 letih s 40 leti dobe, odmerni odstotek 63,5 % - Možnost B: V pokoj pri 64 letih in 4 mesecih starosti z 39 leti in 4 meseci dobe, odmerni odstotek 62,14 %	- Možnost A: V pokoj pri 67 letih z 42 let dobe, odmerni odstotek 77,2 % (<i>višji odstotek zaradi upoštevanja služenja obveznega vojaškega roka in zaradi dela po dopolnjenem 40. letu pokojninske dobe – 1,5 o. t. za vsakih 6 mesecev</i>). - Možnost B: V pokoj pri 66 letih in 4 mesecih (<i>nižanje pogoja starosti zaradi služenja obveznega vojaškega roka</i>) z 41 leti in 4 meseci dobe, odmerni odstotek 73 % (<i>višji odstotek zaradi dela po dopolnjenem 40. letu pokojninske dobe – 1,5 o. t. za vsakih 6 mesecev</i>).
Moški ali ženska, skrbel(a) za 2 otroke, začela pri 27 letih, nista služila obveznega vojaškega roka	- V pokoj pri 65 letih z 38 leti dobe, odmerni odstotek 63,98 % (<i>višji zaradi dodatnih odstotkov zaradi skrbi za otroke – za 1,36 o. t. za vsakega otroka</i>)	- Možnost A: V pokoj pri 65 letih in 8 mesecih (<i>nižanje pogoja starosti zaradi skrbi za dva otroke</i>) z 38 leti in 8 meseci dobe, odmerni odstotek 67,6 % - Možnost B: V pokoj pri 66 letih in 6 mesecih (<i>nižanje pogoja starosti zaradi skrbi za 1. otroka</i>) z 39 leti in 6 meseci dobe, odmerni odstotek 70,8 % (<i>višji zaradi dodatnih odstotkov zaradi skrbi za 2. otroka – za 1,6 o. t.</i>) - Možnost C: V pokoj pri 67 letih s 40 leti dobe, odmerni odstotek 73,2 % (<i>višji zaradi skrbi za otroke – za 1,6 o. t. za vsakega otroka</i>)

Naslednji primeri kažejo vpliv sprememb odmernega odstotka in referenčnega obdobja na odmero pokojnine pri nekaterih tipih zavarovancev. Krivulja torej kaže razliko med odmero po sedanji ureditvi in po določbah predloga novega zakona, ki bodo veljale v posameznih letih.

Oseba A: povprečje bruto plač pod 1.850 EUR (približno 1.250 EUR neto oz. 1,45-kratnik minimalne plače oz. 75 % povprečne plače v cenah iz leta 2025); torej niže plačane delavke ali delavci.

+11,4 %

Oseba B: približno povprečna plača, konstantno v celotnem obdobju +11,4 %	 <table border="1"> <caption>Data for Person B: Percentage change in pension</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>SPREMEMBA ODMERE, %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2028</td><td>1.0</td></tr> <tr><td>2029</td><td>2.5</td></tr> <tr><td>2030</td><td>3.5</td></tr> <tr><td>2031</td><td>5.5</td></tr> <tr><td>2032</td><td>6.5</td></tr> <tr><td>2033</td><td>7.5</td></tr> <tr><td>2034</td><td>9.5</td></tr> <tr><td>2035</td><td>11.4</td></tr> </tbody> </table>	Year	SPREMEMBA ODMERE, %	2028	1.0	2029	2.5	2030	3.5	2031	5.5	2032	6.5	2033	7.5	2034	9.5	2035	11.4
Year	SPREMEMBA ODMERE, %																		
2028	1.0																		
2029	2.5																		
2030	3.5																		
2031	5.5																		
2032	6.5																		
2033	7.5																		
2034	9.5																		
2035	11.4																		
Oseba C: 10 let plačevanja minimalnih prispevkov, nato 25 let dvakratnik povprečne plače, zadnjih 5 let pa ponovno plačevanje prispevkov od minimalne osnove. To je primer posameznika, ki je v aktivni dobi plačal manj prispevkov od Osebe B, a ima po sedanji ureditvi bistveno višjo pokojnino. -8,8 %	 <table border="1"> <caption>Data for Person C: Percentage change in pension</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>SPREMEMBA ODMERE, %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2028</td><td>1.0</td></tr> <tr><td>2029</td><td>0.0</td></tr> <tr><td>2030</td><td>-1.0</td></tr> <tr><td>2031</td><td>-2.0</td></tr> <tr><td>2032</td><td>-3.0</td></tr> <tr><td>2033</td><td>-5.0</td></tr> <tr><td>2034</td><td>-7.0</td></tr> <tr><td>2035</td><td>-8.8</td></tr> </tbody> </table>	Year	SPREMEMBA ODMERE, %	2028	1.0	2029	0.0	2030	-1.0	2031	-2.0	2032	-3.0	2033	-5.0	2034	-7.0	2035	-8.8
Year	SPREMEMBA ODMERE, %																		
2028	1.0																		
2029	0.0																		
2030	-1.0																		
2031	-2.0																		
2032	-3.0																		
2033	-5.0																		
2034	-7.0																		
2035	-8.8																		
Oseba D: Prvo tretjino kariere približno povprečna plača; drugi dve tretjini kariere 1,5-kratnik povprečne plače (to tipsko osebo so določili predstavniki delodajalskih združenj) +7,2 %	 <table border="1"> <caption>Data for Person D: Percentage change in pension</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>SPREMEMBA ODMERE, %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2028</td><td>1.8</td></tr> <tr><td>2029</td><td>3.2</td></tr> <tr><td>2030</td><td>4.2</td></tr> <tr><td>2031</td><td>4.5</td></tr> <tr><td>2032</td><td>5.0</td></tr> <tr><td>2033</td><td>5.8</td></tr> <tr><td>2034</td><td>6.5</td></tr> <tr><td>2035</td><td>7.2</td></tr> </tbody> </table>	Year	SPREMEMBA ODMERE, %	2028	1.8	2029	3.2	2030	4.2	2031	4.5	2032	5.0	2033	5.8	2034	6.5	2035	7.2
Year	SPREMEMBA ODMERE, %																		
2028	1.8																		
2029	3.2																		
2030	4.2																		
2031	4.5																		
2032	5.0																		
2033	5.8																		
2034	6.5																		
2035	7.2																		
Oseba E: Oblikovana na podlagi plačnega sistema v letu 2024: začne v 31. plačnem razredu javnega sektorja in postopoma napreduje do 51. plačnega razreda +8,1 %	 <table border="1"> <caption>Data for Person E: Percentage change in pension</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>SPREMEMBA ODMERE, %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2028</td><td>0.5</td></tr> <tr><td>2029</td><td>2.2</td></tr> <tr><td>2030</td><td>3.0</td></tr> <tr><td>2031</td><td>4.5</td></tr> <tr><td>2032</td><td>5.5</td></tr> <tr><td>2033</td><td>6.5</td></tr> <tr><td>2034</td><td>7.5</td></tr> <tr><td>2035</td><td>8.1</td></tr> </tbody> </table>	Year	SPREMEMBA ODMERE, %	2028	0.5	2029	2.2	2030	3.0	2031	4.5	2032	5.5	2033	6.5	2034	7.5	2035	8.1
Year	SPREMEMBA ODMERE, %																		
2028	0.5																		
2029	2.2																		
2030	3.0																		
2031	4.5																		
2032	5.5																		
2033	6.5																		
2034	7.5																		
2035	8.1																		

Na ta način spremenimo razmerje med začetno odmero in usklajevanjem pokojnin. Če je reforma iz leta 2012 določila nizek odmerni odstotek in usklajevanje, ki v večji meri sledi rasti plač (in s tem

gospodarskemu okrevanju v letih po finančni krizi), je namen te reforme določiti višjo začetno odmero, ko so tudi potrebe upokojencev višje, rast pa v večji meri vezati na rast cen življenjskih potrebščin.

Iz zgornjih primerov je razvidno, da kombinacija spremembe referenčnega obdobja in zvišanja odmernega odstotka pri večini zavarovancev vodi v višjo odmero pokojnine.